

хэмжээнд химийн хортой ба аюултай бодист нийт 8000 нэр төрлийн 10000 орчим тонн химийн бодис ашиглаж байгаагаас ашиглахыг хориглосон 83, ашиглахыг хязгаарласан 28 бодис байна.

2. Эдгээр химийн хортой бодисуудаас ахуйн хэрэглээ, хүүхдийн тоглоом, арьс ширний үйлдвэрт фенол, поливинилхлорид, хартугалга, аммоний хлорид, натрийн сульфид болон хромын давсууд зэрэг маш олон бодисуудыг хэрэглэж байна. Эдгээр нь хүний эрүүл мэндэд хорт хавдар үүсгэх, эдгэрэшгүй өвчин тусах, хүний удамшилд нөлөөлж генийн өөрчлөлттэй хүүхэд төрөх цаашлаад үхлийн аюулд хүргэж байна.

3. Монгол Улсын хэмжээнд химийн бодис хэрэглэж буй аж ахуй, сургуулиудад заагдсан журмын дагуу шаардлагыг тавьж байнгын хяналттай байх. Энэ нь ирээдүйд үүсч болохуйц хүний эрүүл мэнд учирч буй аюулыг урьдчилан сэргийлэх нэг боломж юм.

4. Энэ чиглэлээр түлхүү сургалт судалгааг дэлгэрүүлж нийтэд нээлттэй болгож ард иргэдийг өөрсдийн өдөр тутмын хэрэгцээнд хэрэглэж буй бүтээгдэхүүнд хяналт тавиулах тал дээр арга хэмжээ авах.

Ашигласан материал

[1] Тамбоз-Цэргийн химичид, "Химийн хортой болон аюултай бодисын өнөөгийн байдал" УБ- 2011 он

[2] Монгол улсын засгийн газрын 2006 оны 296, 2007 оны 65, 2010 оны 203-р тоот тогтоолууд

[3] Засгийн газрын 2007 оны 95 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

[4] Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайдын 2015 оны дугаар хамтарсан тушаалын 2 дугаар хавсралт

[6] Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Эрүүл мэндийн сайд, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2009 оны 2 дугаар сарын 03-ны өдрийн 28/40/29 дугаар хамтарсан тушаалын 1 дүгээр хавсралт

[7] Хүүхдийн тоглоомын үйлдвэрлэлт ба худалдаалалтанд тавигдах эрүүл ахуйн үлгэрчилсэн дүрэм(Эрүүл ахуй, халдвар судлалын хяналтын улсын ерөнхий байцаагчийн 1999 оны 2-р тушаал, II хавсралт)

[8] Б.Ган-Уул "нийслэл хотын арьс ширний үйлдвэрт хэрэглэж буй химийн бодисын хэрэглээ"

[9] Д.Даваадорж. "Монгол улсад бүртгэгдсэн химийн бодисуудын

аюулын үнэлгээ ба химийн аюулын лавлах мэдээлэл" УБ-2010он, х-1047

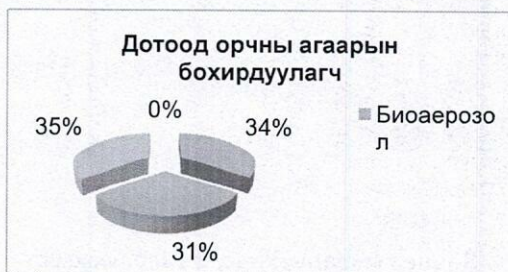
[11] Д.Даваадорж. "Монгол улсад бүртгэгдсэн химийн бодисуудын аюулын үнэлгээ ба химийн аюулын лавлах мэдээлэл" УБ-2010он, х-784

ХИМИЙН ХОРТОЙ БОДИС-ДОТООД ОРЧНЫ БОХИРДОЛ

Б.Дашням МУИС, Хүрээлэн буй орчин судлал, хими инженерчлэлийн Тэнхим
Удирдагч багш: Н.Амгалан /Ph.D/
ШУС, БУС, Химийн Тэнхим

Оршил

Химийн бодисын зохистой хэрэглээг бий болгож, түүний хор нөлөөллөөс хүний эрүүл мэнд, байгаль орчныг хамгаалахад дэлхийн улс орнууд ихээхэн анхаарал хандуулан, хэд хэдэн гэрээ, конвенцийг гаргаад байна.

Монгол Улсын Их хурлаас 2006 онд батласан "Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай" хуулийн 4.1-д химийн бодисыг уг ангиллын дагуу хүний эрүүл мэнд, байгаль орчин, мал амьтанд үзүүлэх нөлөөллөөр нь хортой ба аюултай гэж ангилахаар заасан билээ.

Зорилго: Дотоод орчны агаарыг бохирдуулагч дэгдэмхий органик нэгдэл, түүний хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөөлөлийг сурталчлан таниулж эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, мэдээлэл түгээх.

Дэгдэмхий органик нэгдлийн ангилал Машинаас ялгарч буй утаа

(R12)2-метил бутан,
(S29)2-метил пентан
(R38)3-метил гептан,
(R62)гексан,
(R67)3-метилгептан,
(R63)толуол

CAS №: 108-88-3 (толуол)

Эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөө

Мэдрэлийн системд нөлөөлдөг. Бага хэмжээний толуол нь ядрах, сул дорой болох, ой санамж муудах, дотор муухайрах, хараа муудах, өнгө ялгах чадвар, хоолны дуршил алдагдах.

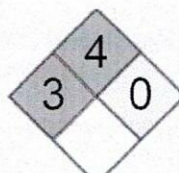
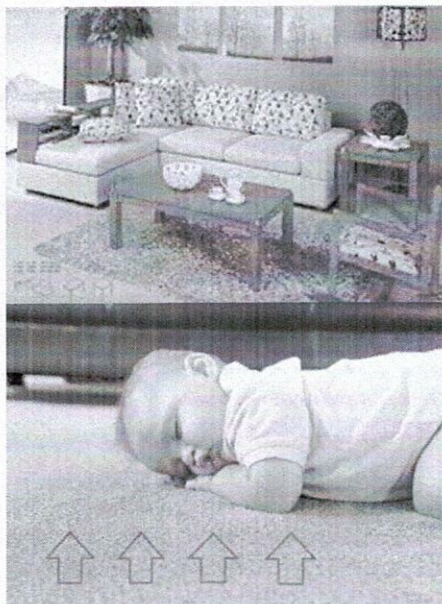
Дэгдэмхий органик нэгдэл

1. Нууруустөрөгчдоос
тогтсон | 1. Цагираг
нууруустөрөгчдоос
тогтсон | 1. Спиртийн бүлэг
агуулсан | 1. Галоген агуулсан | 1. Карбонил бүлэг
агуулсан |
|---------------------------------|--|-------------------------------|---------------------|-------------------------------|

Зөөлөн мебель, хивс, фанер, шахмал модон бүтээгдэхүүн

Хүний биед үзүүлэх нөлөөлөл: CAS №50-00-0(формальдегид)

Толгой өвдөх, ядрах, амьсгал давчдах, ухаан алдаж татах, хамар битүүрэх, арьсны харшил, сэтгэн бодох чадварыг бууруулах, даралт ихсэх, бодисын солилцоо буурах, уурлаж уцаарлах, урагийн гажиг, элдэв стрессэд орох олон шинж тэмдэгүүдийг үзүүлнэ.

Компьютер, принтер

S36/37/39)2-этил-гексанол,
(R48)фенол,
н-нонанал,
(S23)стирен

Эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөөлөл CAS №:100-42-5 (стирен)

-харааны өөрчлөлт, ядрах зэрэг мэдрэлийн системийн нөлөө
-Сонсгол алдагдал
-Хорт хавдар үүсгэдэг. (IARC)

Ариун цэврийн бүтээгдэхүүнүүд: хумсны лак, лак арилгагч, үнэртэй ус, үсний шүршигч

(R67)Ацетон,
этилийн спирт,
(S7)изопропилийн спирт, (R67)этилийн ацетат

CAS # 67-64-1(ацетон)

Эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөө:

Богино хугацаанд ацетон хамар, хоолой, уушиг, болон нүдний загатнаа үүсгэж болно; толгой өвдөх, дотор муухайрах, бөөлжилт, эмэгтэйчүүдийн сарын тэмдгийн мөчлөгийн богиносгодог.

Газрын тостой бүтээгдэхүүнүүд:

Шатахууны сав, бензин хэрэглэдэг төхөөрөмж, керосин, түлшний тос, будаг шингэлэгч, тосон будаг, аэрозол эсвэл шингэн шавьжны хор, тавилга өнгөлөгч

ВТЕХ (бензол, толуол, этилбензол, ксилол), (R62)гексан, циклогексан,

1,2,4-триметилбензол (S29)2-метилпентан, (R67)3-метил пентан

Эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөө
(S53)бензол)

-Цусны цагаан бөөм

-Их хэмжээний бензолтой агаар!!!

-Хорт хавдар үүсгэдэг ((DHHS)-өөс)

-Хүүхдэд эхийн ургийн цуснаас халддаг

Химийн нэршил:Ксилол, диметилбензол

Химийн томъёо: C_8H_{10}

CAS №: 1330-20-7

UN №: 1307

Шинж чанар

Хэрэглээ

Хүний эрүүл мэндэд

нөлөөлөх нөлөөлөл

R,S мөрдөлгөө

Хэлэлцүүлэг

Олон нийтэд хандсан химийн хорт болон аюултай бодисын талаарх сургалт, сурталчилгааны үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, энэ талаар хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран ажиллах

Аюултай хог хаягдлын хууль эрхзүйн орчныг боловсронгуй болгох

Гаалийн байгууллага нь хүрээлэн буй орчинд хохирол учруулахуйц хориглосон ба хязгаарласан бараа бүтээгдэхүүний хууль бус худалдааг хянах, илрүүлэх, харилцан мэдээлэл солилцож байх

Ашигласан материал

1. "Химийн хорт болон аюултай бодисын эрсдлийн үнэлгээ хийх аргачлал", Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Эрүүл мэндийн сайд, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2012 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдрийн А-50/378/565 дугаар хамтарсан тушаалын 2 дугаар хавсралт, Улаанбаатар хот, 2012 он

2. Монгол Улсын хууль, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль, 2006 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр

3. МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ, 2-р бүлэг. (Хүний эрх чөлөө)

4.Г.Гантөгс, "Дотоод орчны агаар дахь дэгдэмхий органик нэгдлийг тодорхойлох", сэдэвт Бакалаврын дипломын ажил, 2015 он

5. Nitika Mishra, Jennifer Bartsch, Godwin A. Ayoko, Tunga Salthammer, Lidia Morawska, Braunschweig, Atmospheric Environment "Volatile organic compounds: Characteristic and distribution source in urban

schools", 2014

6.Alessandro Bacaloni, Susanna Insogna and Lelio Zoccolillo Department of Chemistry, University of Rome "La Sapienza" Italy, " Indoor Air Quality - Volatile Organic Compounds: Sources, Sampling and Analysis"(Alessandro Bacaloni, 27, July, 2011)

